

PRAKTIKA

Dalyko kodas	MNG144
Dalyko pavadinimas	Praktika
Dalyko tipas	Privalomas
Studijų pakopa	Pirmoji
Dalyką įgyvendinantis padalinys	Bakalauro studijos
Studijų metai	Ketvirtieji
Semestras	Pavasario
ECTS kreditai	15 ECTS; 4 val. teorijos, 6 val. konsultacijos, 35 val. savarankiško darbo, 360 akademinų valandų praktika įmonėje.
Koordinuojantis dėstytojas	Prof. Dr. Viltė Auruškevičienė
Privalomas pasirengimas dalyko studijoms	-
Dėstymo kalba	Lietuvių

Dalyko anotacija

Tai praktinis dalykas, skirtas pritaikyti žinias ir įgūdžius, įgytus studijų metu praktiniams vadybos uždaviniams spręsti. Kurse dėmesys kreipiamas į tuos praktinius vadybos momentus, kurie studentams dažnai nėra akivaizdūs dėl jų santykinai nedidelės praktinės veiklos patirties.

Praktikos metu studentai dirba/atlieka praktiką pasirinktoje įmonėje. Yra galimi 2 įmonės pasirinkimo variantai:

- 1) praktikos vietą susiranda pats studentas,
- 2) praktikos vietą padeda susirasti ISM karjeros centras.

Dirbdami įmonėje, studentai gilinasi į įmonės veiklą įtakojančius vidinius ir išorinius veiksnius. Tuo tikslu jie renka bendrą informaciją apie įmonę bei atlieka įmonės išorinių ir vidinių veiksnių analizę bei identifikuoja verslo problemą, kurią vėliau sprendžia bakalauro baigiamajame darbe.

Įmonės analizės ataskaitos rengimo grafike (žr. 1 PRIEDAS) nustatytu laiku studentas į e-mokymo sistemą įkelia įmonės analizės ataskaitos Word versiją.

Bendra praktikos apimtis – 15 ECTS (405 akademinės valandos), iš kurių:

- 1) praktika įmonėje – 360 akademinų valandų (**270 astronominių valandų**)
- 2) auditoriniai užsiėmimai – 10 akademinų val.
 - a. paskaitos - 4 akademinės val.
 - b. grupinės konsultacijos - (3 konsultacijos × 2 val. = 6 akademinės val.)
- 3) savarankiškas studento darbas – įmonės analizės ataskaitos rengimas: 35 akademinės val.

Dalyko tikslai

Verslo vadybos praktika skirta praktiniams verslo aspektams įsisavinti. Praktikos tikslai:

- Patikrinti ir pagilinti studijų metu įgytas specialybės žinias
- Įgauti savarankiškos profesinės veiklos įgūdžių
- Susipažinti su praktikos institucijos struktūra, funkcijomis bei teikiamomis įsidarbinimo galimybėmis
- Atlikti praktikos institucijos vidinių ir išorinių veiksnių strateginę analizę
- Identifikuoti Bakalauro baigiamajame darbe numatomą analizuoti problemą, surinkti duomenis bakalauro baigiamajam darbui (*praktikos įmonė ir Bakalauro baigiamajame darbe analizuojama įmonė turi sutapti !*)

Dalyko studijų siekiniai (DSS)	Studijų metodai	Vertinimo metodai
DSS1. Gebėti atlikti įmonės vidinių veiksmų analizę	Paskaita, įmonės analizės ataskaitos rengimas, praktika įmonėje	Įmonės analizės ataskaitos vertinimas
DSS2. Gebėti atlikti strateginę rinkos analizę	Paskaita, įmonės analizės ataskaitos rengimas, praktika įmonėje	Įmonės analizės ataskaitos vertinimas
DSS3. Gebėti identifikuoti pasirinktos funkcinės verslo srities (rinkodaros, personalo) problemą	Įmonės analizės ataskaitos rengimas, praktika įmonėje	Įmonės analizės ataskaitos vertinimas
DSS4. Gebėti pristatyti savo darbo rezultatus raštu, gebėti raštu argumentuoti priimtus sprendimus	Įmonės analizės ataskaitos rengimas	Įmonės analizės ataskaitos vertinimas
DSS5. Susipažinti su įmonės veikla, gebėti atlikti praktines įmonės vadovo paskirtas užduotis	Praktika įmonėje	Praktikos proceso vertinimas (praktikos vadovo įmonėje atsiliepinimas)

Specialios pastabos:

- Studentas privalo užtikrinti, kad įmonė, kurioje atliekama praktika, leis naudoti įmonės vardą bei duomenis praktikos ataskaitos bei baigiamojo bakalauro darbo rengimo tikslais.
- Jei praktika įmonėje baigiasi anksčiau, nei parengiama praktikos ataskaita bei baigiamasis bakalauro darbas, studentas turi užtikrinti, kad išlaikys ryšius su įmone, ir turės galimybę gauti aukščiau minėtoms ataskaitoms reikalingus duomenis.
- Jei praktikos metu studentas dirba analizuojamoje įmonėje, jis turi pateikti Įdarbinimo pažymą Karjeros centrui pirmos semestro savaitės metu bei įmonės atsiliepinimą apie praktikos atlikimą praktikai pasibaigus.
- Studentai, kurie analizuojamoje įmonėje dirba tik praktikos metu ir tik praktikos tikslu, ir neturi kitų darbo santykių su praktikos įmone, privalo pasirašyti trišalę sutartį tarp ISM, įmonės ir studento pirmos semestro savaitės metu. Pasibaigus praktikai įmonės atsiliepinimo apklausa siunčiama praktikos vadovui įmonėje el.paštu, kurią turi užpildyti iki praktikos grafike nurodytos datos.
- Negalima atlikti praktikos savo vadovaujamos arba įsteigtose įmonėse. Išimties gali būti taikomos praktikos vadovo sprendimu.
- Praktikos vadovo įmonėje atsiliepinimas yra teisinis pagrindas suteikti kreditus Praktikos dalykui. Negavus atsiliepinimo, praktikos dalykas vertinamas neigiamai, neatsižvelgiant, ar praktikos ataskaitos vertinimas buvo teigiamas, ar ne.
- Praktikos vadovo įmonėje atsiliepinimas yra privaloma kreditų už praktiką suteikimo dalis. Nepateikus praktikos vadovo įmonėje atsiliepinimo arba pateikus neigiamą atsiliepinimą, studijų komisijos sprendimu praktikos ataskaitos pažymys gali būti anuliuotas ir praktika įvertinta neigiamai.

Mokymo ir mokymosi metodai

Praktika verslo įmonėje; studentų individuali veikla, jiems atliekant rinkos patrauklumo analizę, įmonės vidinių veiksmų analizę bei identifikuojant problemą.

Kokybės užtikrinimas

Įmonės analizės ataskaitoje turi būti analizuojama konkrečiu laiku egzistuojanti, o ne kažkada praeityje egzistavusi problema, turi būti pateikiami aktualūs ir savalaikiai rinkos duomenys. Vyksta įvertintų įmonės analizės ataskaitų aptarimas. Įmonės paskirtas praktikos vadovas negali būti praktika atliekančio studento šeimos narys (sutuoktinis, brolis, sesuo, tėvai).

Nusirašinėjimo prevencija

Už dalyką studentai atsiskaito parengę įmonės analizės ataskaitą ir gavę įmonės paskirto praktikos vadovo įvertinimą. Numatytos tokios rašto darbų nusirašinėjimo prevencijos priemonės:

- egzistuoja pakankamai didelė įmonių, kuriose studentai atlieka praktiką, įvairovė.
- praktikos metu turi būti analizuojamos realiame laike veikiančios įmonės ir jų aplinka, o ne kažkada egzistavusios.
- numatytas ataskaitų aptarimas.

Praktikos dokumentai:

- Trišalė praktikos sutartis (pristatoma į ISM karjeros centrą įmonės analizės ataskaitos rengimo grafike nurodytu laiku).
- Įmonės paskirto praktikos vadovo atsiliepiamas apie studento praktiką (elektroninė forma, užpildoma įmonės paskirto praktikos vadovo).

Dalyko aprašymas:

Savaitė/ Data	Veikla	Auditorinės valandos
1 savaitė	<p>Reikalavimų praktikai pristatymas. Reikalavimų įmonės analizės ataskaitai pristatymas</p> <p>Rinkos analizė Rinkos identifikavimas prekės ir geografiniu požiūriu. Rinkos kaštų struktūros įvertinimas taikant Porter vertės grandinę. Paskirstymo sistemos analizė. Rinkos tendencijos ir esminiai sėkmės veiksniai. Rinkos pelningumo įvertinimas taikant Porter 5 konkurencinių jėgų modelį.</p> <p>Vartotojų analizė Vartotojų analizės struktūra. Rinkos segmentų išskyrimas. Segmentų patrauklumo įvertinimas. Vartotojų motyvacijos analizė. Nepatenkintų vartotojų poreikių analizė.</p> <p>Konkurentų analizė Konkurentų analizės struktūra. Potencialių konkurentų identifikavimas. Konkurentų silpnųjų ir stipriųjų pusių įvertinimas. Konkurentų stiprumo tinklėlis. Konkurentų strateginių grupių koncepcija. Mobilumo barjerai.</p> <p>Makroaplinkos analizė Pagrindinės makroaplinkos analizės dimensijos. Makroaplinkos tendencijos ir galimi įvykiai: identifikavimas, strateginių implikacijų numatymas bei jų svarbos įvertinimas. Esminiai strateginiai neapibrėžtumai.</p> <p>Vidinių veiksmų analizė Vykdytos veiklos efektyvumo įvertinimas. SWOT analizė. Problemos identifikavimas.</p>	4
2-3 savaitės	Konsultacijos (vyksta paskaitų tvarkaraštyje numatytu laiku)	6
	Viso:	10

Savarankiškas darbas ir vertinimas

Atsiskaitymo (užduoties) tipas	Iš viso valandų	Įtaka pažymiai, proc.
Įmonės analizės ataskaita	35	100%
Praktikos atlikimo procesas (vertina įmonės paskirtas praktikos vadovas)	360	Nevertinama pažymiu, tačiau yra privaloma galutiniam pažymiai gauti
Viso:	395	100

Įmonės analizės ataskaita skirta patikrinti, kaip studentas sugeba suvokti realios įmonės situaciją, surinkti duomenis, juos apibendrinti ir identifikuoti verslo problemą. Duomenys įmonės analizės ataskaitai renkami praktikos įmonėje metu. Įmonės analizės ataskaitos apimtis 5000 - 6000 žodžių (neįskaičiuojant su pagrindiniu turiniu nesusijusių darbo dalių: titulinio lapo, turinio, lentelių ir paveikslų sąrašo, literatūros sąrašo, priedų).

Įmonės analizės ataskaita vertinama jos neginant. Įmonės analizės ataskaita apiforminama laikantis APA standarto.

Studentas įmonės analizės ataskaitą įkelia (be priedų ir literatūros sąrašo) į Turnitin sistemą sutapties patikrai ir pilną darbą į e-mokymo sistemą įmonės analizės ataskaitos rengimo grafike nurodytu laiku. Į Turnitin ir e-mokymo sistemas keliami Word dokumentai.

Pavėlavus įmonės analizės ataskaitą pristatyti laiku arba gavus neigiamą įvertinimą, studentas turi teisę pateikti įmonės analizės ataskaitą 10 praktikos savaitę, taip kaip nurodyta *įmonės analizės ataskaitos rengimo grafike*. Pavėlavus pateikti ataskaitą 10 savaitę, ataskaita nebus priimama ir vertinama. Ataskaitą pristačius perlaikymo metu, ataskaitos vertinimas sudaro 80 proc. galutinio įmonės analizės ataskaitos pažymio.

Praktikos atlikimo vertinimas (Praktikos vadovo įmonėje atsiliepiamas) skirtas studento profesinės praktikos proceso atlikimui bei bendrųjų gebėjimų vertinimui. Įmonės paskirtas praktikos vadovas negali būti praktika atliekančio studento šeimos narys (sutuoktinis, brolis, sesuo, tėvai). Vertindamas studento praktiką, praktikos vadovas vertina studento gebėjimus taikyti sisteminį, kritinį bei konstruktyvų mąstymą praktinių verslo problemų sprendimui; gebėjimą efektyviai komunikuoti su skirtingomis tikslinėmis auditorijomis, taip pat gebėjimą siūlyti etiškus ir socialiai atsakingus sprendimus.

Nepristačius arba gavus neigiamą Praktikos vadovo įmonėje atsiliepiamą Studijų komisijos sprendimu gali būti anuliuojamas praktikos pažymys. Kilus klausimams dėl pateikto kokybinio vertinimo, universitetas gali susisiekti su praktikos įmonėje vadovu.

Praktikos įmonėje vadovas praktikos procesą vertina pasibaigus praktikos laikotarpiui. Universitetas praktikos vadovui e-paštu išsiunčia studento praktikos vertinimo formą, kurią praktikos vadovas turi užpildyti per 5 darbo dienas. Prieš prasidedant praktikai studentas turi informuoti praktikos įmonėje vadovą apie tai, kad pasibaigus praktikai, jam bus atsiųsta studento praktikos vertinimo forma.

Įmonės analizės ataskaitos struktūra¹

Titulinis lapas

Turinys

Trumpas nagrinėjamos įmonės ir pasirinktos funkcinės srities apibūdinimas; darbo tikslas ir uždaviniai; darbe naudojamų duomenų šaltiniai, darbo loginė struktūra, nurodyta kam gali būti naudingi darbo rezultatai.

1. Vidinė analizė

1.1. Bendra informacija apie įmonę

- Įmonės veiklos pobūdis, juridinis statusas (AB, UAB, IĮ,...), veiklos pradžia, įstatinio kapitalo dydis ir akcininkų struktūra, užsienio kapitalo dalis, įmonės vizija, misija, strateginiai tikslai.
- Įmonės valdymo struktūra (struktūros tipas, įmonės struktūriniai padaliniai, jų charakteristikos, geografinis išdėstymas, darbuotojų skaičius, padalinių tarpusavio ryšiai).
- Įmonės veiklos rezultatai (produktai/paslaugos, pardavimų pajamos ir pan.)

1.2. Funkcinės srities (personalo, arba rinkodaros, arba procesų) analizė

- Personalo vadybai: žmogiškųjų išteklių strategijos ir politikos suderinamumo aprašomoji analizė, žmogiškųjų išteklių padalinio struktūros įmonėje ir atliekamų funkcijų aprašomoji analizė, darbuotojų kaitos analizė, darbuotojų verbavimo, atrankos, priėmimo ir orientacijos politikos bei proceso analizė; darbuotojų pasiekimų valdymo ir vertinimo analizė, ugdymo ir motyvacijos sistemų analizė.
- Procesų vadybai: procesų žemėlapis, procesų ir strategijos suderinamumo analizė, tobulintinių vietų identifikavimas.
- Rinkodaros vadybai: segmentų, tikslinės rinkos, pozicionavimo analizė, rinkodaros tikslų ir taktinių sprendimų per rinkodaros komplekso elementus (4 P prekėms; 8P paslaugoms) analizė.

2. Išorinė analizė

2.1. Rinkos patrauklumo analizė:

- 2.1.1. Rinkos identifikavimas
- 2.1.2. Rinkos dydis ir augimo tempai
- 2.1.3. Esminiai sėkmės veiksniai
- 2.1.4. Rinkos pelningumas

2.2. Vartotojų analizė

- 2.2.1. Rinkos segmentai
- 2.2.2. Segmentų motyvacijos analizė
- 2.2.3. Nepatenkintų poreikių analizė

2.3. Konkurentų analizė

- 2.3.1. Konkurentų identifikavimas
- 2.3.2. Konkurentų strateginės grupės
- 2.3.3. Konkurentų strateginių grupių analizė
- 2.3.4. Tiesioginių konkurentų analizė

2.4. Makroaplinkos analizė

- 2.4.1. Tendencijos ir potencialūs įvykiai
- 2.4.2. Esminiai strateginiai neapibrėžtumai
- 2.4.3. Scenarijų analizė

¹ Įmonės analizės ataskaita turi būti parengta laikantis Aaker (2014) pateiktos strateginės rinkos analizės struktūros. Detalesnę informaciją galima rasti Aaker (2017) vadovėlio priedo „Planning Forms“ 1-4 skyriuose. Tinka ir kiti knygos leidimai.

3. SWOT analizė ir problemos identifikavimas

Išvados

Literatūra

Priedai

Galutinis pažymys už dalyką nėra kaupiamasis. Jis yra lygus akademinio praktikos vadovo praktikos ataskaitos įvertinimui. Praktikos ataskaitos įvertinimas Studijų komisijos sprendimu gali būti anuliuojamas nepristačius arba gavus neigiamą įmonės praktikos vadovo atsiliepimą.

Perlaikymas. Jei praktikos ataskaitos pažymys neigiamas (mažesnis nei 5), 10 semestro savaitę studentas pristato pataisytą įmonės analizės ataskaitą. Ataskaitą pristačius perlaikymo metu, ataskaitos vertinimas sudaro 80 proc. praktikos ataskaitos pažymio.

Literatūra

1. Aaker, D.A. (2017). *Strategic Market Management*, 11th ed, John Wiley & Sons Inc.

1 PRIEDAS

2023 PAVASARIO SEMESTRAS
PRAKTIKOS ATASKAITOS RENGIMO GRAFIKAS

SEMESTRO SAVAITĖ		SAUSIS	VASARIS					KOVAS				BALANDIS				GEGUŽĖ
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Nr.	Darbo rengimo etapas	02.06-02.10	02.13-02.17	02.20-02.24	02.27-03.03	03.06-03.10	03.13-03.17	03.20-03.24	03.27-03.31	04.03-04.07	04.10-04.14	04.17-04.21	04.24-04.28	05.01-05.05	05.08-05.12	05.15-05.19
1	Pirmasis praktikos reikalavimų pristatymo seminaras (gruodžio mėn.)															
2	Praktikos reikalavimų pristatymo seminaras															
3	Pasirašyta trišalė sutartis pristatoma į karjeros centrą (ne vėliau kaip vasario 17 d., 17:00)		02.17													
4	RENGIAMA PRAKTIKOS ATASKAITA															
5	Konsultacija dėl praktikos ataskaitos*															
7	PRAKTIKOS ATASKAITOS ELEKTRONINĖ WORD DOKUMENTO VERSIJA ĮKELIAMA Į E-MOKYMO IR TURNITIN SISTEMĄ (iki vasario 27 d., 17:00)				02.27											
8	my.ism.lt skelbiami praktikos ataskaitos įvertinimo rezultatai (iki kovo 20 d., 17:00)							03.20								
9	Praktikos ataskaitos vertinimo aptarimas**															
10	Pakartotinis praktikos ataskaitos įkėlimas į e-mokymo ir Turnitin sistemas tuo atveju, jei ataskaita įvertinta neigiamai (iki balandžio 10 d., 17:00)										04.10					
11	my.ism.lt skelbiami praktikos ataskaitos įvertinimo rezultatai (iki balandžio 17 d., 17:00)											04.17				
12	PRAKTIKOS VADOVAS ĮMONĖJE PATEIKIA PRAKTIKOS VADOVO ĮMONĖJE ATSLIĖPIMĄ (e-forma, iki balandžio 24 d., 17 val.)												04.24			
13	my.ism.lt skelbiamas galutinis praktikos įvertinimas, atsižvelgus į praktikos vadovo įmonėje atsiliepimą (iki gegužės 5 d.)													05.05		

* Konsultuojama grupėse, pagal tvarkaraštį, bet ne individualiai

** Praktikos ataskaitos vertinimo aptarimas vyksta sutartu laiku individualiai

Praktika įmonėje